

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU
HÜKÜMLÜ VE TUTUKLU HAKLARI
ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

—●—
7 Temmuz 2021 Çarşamba

—●—
KONU:

-Van Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'na ilişkin görüşmeler

- İzmir Aliğa ve Menemen Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'na ilişkin görüşmeler

7 Temmuz 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.19

BAŞKAN: İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar)

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Evet, İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu toplantısını açıyorum. (*)

Öncelikle toplantımıza katılan Genel Müdürümüze, genel müdür yardımcılarımıza, daire başkanlarımıza, değerli bürokratlarımıza hoş geldiniz diyorum.

Şu anda milletvekillerimizle birlikte kayıtlara geçmesi açısından katılımcıları saymak istiyorum: Sayın Yunus Alkaç, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürümüz; Sayın Mehmet Yılmaz, Sayın Namık Kemal Varol, Hasan Akceviz, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcılarımız; Sayın Tahsin Mutlu ve Serdar İbrahimoğlu, Daire Başkanlarımız; Yusuf Kenan Çağlar, Kontrolörler Kurulu Başkanı; Rıdvan Özkan ve Handan Ömeroğlu da Tetkik Hakimlerimiz.

Hoş geldiniz.

İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu olarak geçmiş haftada 2 yerde ziyarette bulduk. İzmir Şakran, Menemen R Tipi ve ondan önce de Van Ceza ve İnfaz Kurumlarında bir inceleme gezisi gerçekleştirdik. Burada isterseniz usul olarak -arkadaşlar size tartışmayı açıyorum- 2'sini ortak konuşalım ayrı ayrı oyalayalım, tek tek ve ayrı ayrı açmamıza gerek yok.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Zamandan da tasarruf ederiz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Genel kanaat öyledir.

Evet, bunun için öncelikli olarak Van ve İzmir Şakran Menemen R Tipi Raporlarımızı sizlere tebliğ ettik.

Halkların Demokratik Partisi Komisyon üyemiz, Mersin Milletvekilimiz Fatma Kurtulan yurt dışında olduğu için bir şerh gönderdi; onu alıp sizlere de dağıttık. bunun dışında söz isteyen arkadaşlarımıza da buradan söz vererek toplantıyı açıyorum.

Buyurun.

Evet, rapor hakkında konuşmak isteyen...

EROL KAVUNCU (Çorum) – Usül...

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Van tipi... Aynı anda Van ve Menemen'i ayrı ayrı söyleyebilirsiniz.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Rapor okunacak mı?

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Yok, raporu okumuyoruz. İstiyorsanız okuyalım raporu.

Okuyalım mı arkadaşlar? Şimdi, raporu gönderdik zaman açısından...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Gerek yok.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Ben kısa bir sunum yapıyorum üst Komisyonda, sizler de olduğunuz için raporu okumaya gerek yok bence de.

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Komisyon...

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Üst Komisyonunda yapıyoruz onu. Burada direkt tartışmaya açabiliriz, raporu da tebliğ ettiğimiz için tartışmaya açabiliriz.

Erol Bey’le başlıyoruz.

Buyurun Erol Bey.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Değerli Başkanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarımız, sevgili Genel Müdürüm, genel müdür yardımcılarımız, daire başkanlarımız; hepinizi saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Hoş geldiniz.

Evet, İnsan Hakları Komisyonu Tutuklu ve Hükümlü Hakları Alt Komisyonu olarak, geçtiğimiz haftalarda Van’da gerçekleştirdiğimiz cezaevi ziyaretlerinde amacımız, tutuklu ve hükümlülerimizin yasalar çerçevesinde cezalarını çekerken yasal çerçevenin dışına çıkılmaması, insan onurunu yakışmayan davranışlara muhatap olmaması çerçevesinde arkadaşlarımızla birlikte ziyaretimizi gerçekleştirdik. Gerçekten, orada cumhuriyet başsavcımız, cezaevi savcılarımız ve cezaevi görevlilerinin yakın ilgi ve alakalarıyla karşılaştık. Tamamen, objektif kurallar çerçevesinde cezaevlerinde incelemelerimizde bulduk. Raporumuza da yansdığı şekliyle, tabiri caizse özde ciddi sıkıntı oluşturmayacak ama genelde cezaevi koşullarından kaynaklanan, cezaevi yoğunluğundan, tutuklu ve hükümlü yoğunluğundan kaynaklanan sıkıntıları gördük. Gene, barınma koşullarında, sıcak suyunda, yemek konusunda işte, bazı televizyon kanallarının seyredilememesi şeklinde diğer cezaevlerinde de müdahale edildiği zaman kısa süre içerisinde çözülecek sorunlarla karşılaştık. Hamdolsun, yani daha önceki yıllarda sıklıkla dünyanın değişik yerlerinde, eski Türkiye’de karşılaştığımız işkence anlamına gelecek, kötü muamele anlamına gelecek hiçbir olayla karşılaşmadık, bundan sonra da karşılaşmamayı umuyoruz.

Ben, başta oradaki cezaevi görevlilerine, başsavcılığa ve diğer savcılarımıza, mahkûmlarımıza, devletin emaneti olan mahkûmlarımıza, bizlere gösterdikleri ilgi, alaka dolayısıyla teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Evet, biz teşekkür ediyoruz Sayın Kavuncu.

Oya Hanım, buyurun.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Değerli Başkanım, Komisyon üyesi arkadaşlarımız, Sayın Genel Müdürlerimiz, bürokratlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Van ve İzmir Cezaevlerinde gördüğümüz manzara devletin çok iyi çalıştığı konusunda. Tabii ki eksikler var, biz hani güllük gülistanlıktır ortalık diyemeyiz. Neticede bu Komisyonun amacı... Sürekli olan bir Komisyonudur, yıllardır da vardır insan hakları ihlallerinin alt komisyonu olarak kurulmuş bir Komisyonudur. Sürekliliğinin sebebi; eksiklikleri tekrar denetlemek içindir.

Ama şu anda HDP’nin şerhini verdiği notlar elimde, rapor elimde. Ben bu rapordaki birçok konuya katılmadığımı öncelikle ifade etmek istiyorum. Bunun sebebi de şu: Biz, Van Cezaevinde PKK’lı koşullarda -hatta bu koşulların isteğini de muhalefete bıraktık yani “Hangi koşullarla görüşmek istiyorsanız, biz, iktidar milletvekilleri olarak buna katılıyoruz.” dedik- bir PKK’lı kadın koğuştur geldi, ardından da bir PKK’lı erkek koğuştur geldi. Yani PKK’lı koşullar arasında bile inanılmaz bir fark olduğunu gördük. Yani kadınlar, en azından, en azından yemeklerin çok iyi ve güzel olduğunu, bu konuda menfi bir şey söyleyemeyeceklerini söyledikleri hâlde -artık öğretilmiş bir çaresizlikle- erkeklerin bulunduğu koşullarda herkesin memnun olduğu her konudan şikâyet vardı. Bu nedenle, ben şu anda HDP’nin verdiği raporun tamamen cezaevlerini yansıttığı kanaatinde değilim. Tabii ki içinde doğru kavramlar var. İşte, kelepçeli muayenedir, on yedi aydır sosyal faaliyetler yapmadıkları konusundadır. Neticede, biz de pandemi dönemi yaşadık, on yedi aydır normal insanlar sosyal

faaliyetlerini yapamadılar, spor salonları kapandı, kahvehaneler kapandı, kıraathaneler kapandı yani ülke olarak hatta dünya olarak sosyal faaliyetlerden uzak durduk. Tabii ki mahkûmlarımız da pandemi koşulları içerisinde bu sosyal faaliyetlerden uzak durmuş olabilirler.

Çıplak arama konusuna gelince; çıplak arama konusunu biz sanki böyle bir ekstra bir şey yapılmış gibi dile getiriyoruz. Ben bunun da karşısındayım. Çıplak arama bugün bütün dünyada olan bir arama metodudur. Bugün ben araştırdım, hepiniz de biliyorsunuz İtalya'da da İngiltere'de de Amerika'da da çıplak aramalar yapılmaktadır. Hatta ve hatta Amerika'da bir kadın mahkûmu bir erkeğin bile çıplak arayabileceğini biliyoruz; bazı eyaletlerde, hepsinde değil. Yine, bir erkeği de bir kadın ceza infaz memurunun arayabileceğini biliyoruz. Allah'a şükür, bizim ülkemizde tabii ki böyle şeyler düşünülemez. Avrupa'da da böyle değil ama eğer tehlike varsa, terör örgütüyle iltisaklıysa, çıplak aramanın yapılması yasalarımızda varsa -keyfi olamaz elbette- çıplak aramanın yapılmasında da yani her zaman olmasa bile ben çok fazla da bir mahzur görmüyorum. Ya, yasayı değiştirmemiz gerekecek, yasayı değiştiremiyorsak bunu gündeme getirmememiz gerekiyor.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Oya Hanım, kayıtlara geçmesi adına söylüyorum. Raporu kabul ediyorsunuz ama muhalefet şerhine...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Raporu kabul ediyorum, muhalefet şerhine şerh koyuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Teşekkür ediyorum.

Sevda Hanım, buyurun.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Genel Müdüre, müdür yardımcılarımıza da çok teşekkür ederim.

Van ve İzmir Cezaevlerini Komisyon üyesi arkadaşlarımızla birlikte ziyaret ettik. Zaten raporlar da çok kapsamlı olmuş, uzman arkadaşların da emeğine sağlık, gerçekten, onlara da çok teşekkür ederiz.

Özellikle cezaevlerinde bu kitap sayısı, izlenen TV kanalları konusunda farklı farklı uygulamalar olduğunu tespit ettik ve bunlar da çok kolay herhâlde çözümlenebilecek konular.

Bunun dışında, salgından kaynaklı, Covid'den kaynaklı hastaneye dışarıya daha çok gitmeme talepleri olmuş hükümlü ve tutukluların çünkü döndükten sonra karantina süresi uygulanıyormuş ve kaldıkları hücreler konusunda da tedirginlik yaşıyorlarmış. Böyle bir sorun tespit ettik, zaten raporda da var.

İzmir Çocuk Cezaevindeki uygulamalarla ilgili; tiyatro, halk oyununu gerçekten, tüm Komisyon olarak çok memnuniyetle izledik, emeği geçen herkesin emeğine sağlık.

Onun dışında, raporun geneli itibarıyla çok büyük bir şerhimiz yok zaten üst Komisyonunda da diğer üye arkadaşlarımız söz alır, belirtirler.

Çok teşekkür ediyorum, herkesin emeğine sağlık.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Biz teşekkür ediyoruz.

Başka söz almak isteyen...

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Başkanım...

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Osman Nuri Bey, buyurun.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar, değerli misafirler; artık biz Mehmet Yılmaz Bey'i ev sahibi olarak burada ağırlıyoruz.

Değerli arkadaşlar, buradaki, Türkiye'deki cezaevlerini ziyaret ettiğimizde -ben burada sıklıkla dile getiriyorum- "AK PARTİ öncesi" "AK PARTİ dönemi" olarak ikiye ayırmamız lazım yani cezaevlerindeki değişimleri doğru gözlemleyebilmek adına. Bundan dolayı diyorum, AK PARTİ'nin özellikle ceza infaz kurumlarına getirmiş olduğu yenilikler, işkenceye sıfır tolerans olarak oraların bir yaşam merkezi hâline dönüşmesi konfor anlamında çok nitelikli adımlar yani bütün bu noktalarda çok ciddi adımlar attığı için -en son Van ve İzmir Cezaevleri kampüslerini ziyaret ettiğimizde orada da memnuniyetle müşahede ettik ki- Allah'a hamdolsun yıllar öncesiyle mukayese edildiğinde çok çok iyi durumdayız.

Özellikle, siyasi veya terör tutuklu ve hükümlülerin şikâyetlerinde biz de o kasta -aslında bunu bizim CHP'li vekillerimiz de gördüler, şahit olduk; HDP'li vekillerimiz de şahit oldu buna- yani özellikle, "İyi bile olsa kötü deyin." anlamında bir şeye şahit olduk fakat sonrasında yine PKK'dan yatan tutuklu veya hükümlü olan başka koğuşlarla konuştuğumuzda az öncekileri tekzip eden, yüzde yüz yalanlayan bir durumla karşılaştık; bunu da sadece on dakika içerisinde müşahade ettik. Bundan dolayı ben cezaevlerindeki bu güzel, daha da güzelleştirilmesine, iyileştirilmesine dönük adımları takdirle karşıladığımızı ifade edeyim.

Özellikle Van'ın -cezaevi- benim kendi ilim olması hasebiyle, orada değerli 2 vekilimin olmayışı bizim için büyük bir eksiklikti. Onları da orada ağırlamayı çok arzu ediyorduk.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – İnşallah, nasip.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sen bir daha davet et.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – İnşallah bir dahaki sefere bekliyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Kontrole gittiğimizde inşallah.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Sayın Genel Müdürüm ve değerli arkadaşlara da bu noktada teşekkürlerimi ifade ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Teşekkür ediyoruz Sayın Vekilim.

Başka söz alacak yoksa ben de...

ÜMİT BEYAZ (İstanbul) – Sayın Başkanım...

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Buyurun Ümit Bey, pardon.

ÜMİT BEYAZ (İstanbul) – Çok kısa, çok uzatmadan...

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Tabii, Ümit Bey, buyurun.

ÜMİT BEYAZ (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli hazırım; tabii -Sayın Vekilimin dediği gibi- biz Van'a gidemedik, bu haftaki ziyaretleri gerçekleştiremedik ama inşallah başka zaman geleceğiz; bunun sözünü vermiş olalım.

Daha önce Silivri ve Bakırköy Kadın Cezaevlerinde denetleme yapmıştık, o zaman da -az önce arkadaşlarımızın bahsettiği gibi- sorunlar hemen hemen aynıydı.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Dejavu yaşıyoruz.

ÜMİT BEYAZ (İstanbul) – Anladığım kadarıyla sorunları ya çözemiyoruz ya da nasıl çözeriz, hep beraber onun da çözümünü bulmak zorundayız; böyle olduğunu düşünüyorum.

Kırıkkale programıyla ilgili...

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Bazı milletvekili arkadaşların programı yetişmediği için herhâlde olmayacak Kırıkkale; ekime bırakacağız herhâlde onu, kontrolü.

ÜMİT BEYAZ (İstanbul) – Tamam, artık kısmet olsun.

Toplantımızın hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim Başkanım, sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Çok teşekkür ediyorum.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, ben bir temennide bulunabilir miyim, çok kısa?

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Tabii.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum.

Aslında, bu temenninin yeri burası mıdır bilmiyorum, Adalet Bakanımızla mı görüşmemiz gerekiyor. Menemen'deki R Tipi Cezaevinde çok ağır hastalar vardı. 2 tane böyle cezaevi varmış, birini inceleyebildik. Tekerlekli sandalyede, iki gözü görmeyen ve yatalak olan hastalar varmış. Hani, bunlarla ilgili bir çalışma yapılabilir mi? Neticede, oradan aldığımız bazı bilgiler de o cezaevinde yatan mahkûmların cezaevinden çıkmak istemediklerine dair olduğu. Bu da şaşırtıcı bir durumdu çünkü dışarı çıktıklarında kendilerine bakacak akrabalarının istemediğine dair bilgiler aldık çünkü bir yatalak hastayı akrabası, yakını istemiyor ama orada devletin şefkatli kollarında gayet güzel bakılıyorlardı. Neticede, bu mahkûmların ben -nasıl deniyor- tahliyesinin Adalet Bakanlığımıza bildirilmesi konusunu Sayın Başkanımıza ve bürokratlarımıza not ettiriyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Orada tahliye için amaç şuydu: “Bizim aldığımız cezadan değil, bizim son durumumuza bakarak tahliyelerimize karar verilmesini...” “Aldığımız cezalara bakmayın, bizim son hâlimize...” İşte, iki eli, ayağı tutmayan, iki gözü görmeyen veya yatalak hâldeki kişilerin cezalarının bir şekilde dışarıda çektirilmesi yönünde bir talep vardı ama -özellikle Oya Hanım'ın belirttiği gibi- şu yönde de bir talep vardı: Yatalak olan hastayı tahliyesi geldiğinde de kimse almamış. “Beni çıkarmayın, burada bana çok iyi bakıyorlar, tahliye olmak da istemiyorum.” diyen hükümlü de varmış.

Evet, ben, başka söz isteyen yoksa birkaç kelime edip sonra Sayın Genel Müdürümüze sözü bırakacağım.

Van ve özellikle Menemen veya Şakran'daki ziyaretlerimizde gerçekten -özellikle hem Genel Müdürlüğümüze hem de oradaki kurum personelimize çok teşekkür ediyoruz - ciddi manada hassas davrandıkları kanaatindeyim.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Osman Bey'e de teşekkür edelim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Osman Bey'e ve özellikle İzmir Vekillerimiz Atilla Bey ve Sevdâ Hanım'ın da misafirperverliklerine çok teşekkür ediyoruz.

Orada, tabii, hep söylediğimiz gibi -bütün raporlarımızda özellikle üstüne basarak söylüyoruz- organize bir şiddet eğilimi yok, hükümlü ve tutuklulardan özellikle böyle bir şikâyet gelmedi. Tabii, bazı küçük şikâyetler var ama genel olarak yemek hususunda veya sular hususunda büyük bir şikâyet gelmedi; bunları özellikle belirtmek istiyorum. Fakat biz bu raporumuzda farklı bir şey daha gerçekleştirdik. Özellikle ziyaretlerin ve aramanın teknik anlamda nasıl olması gerektiğiyle ilgili raporumuza şerh düştük. Şimdi, meri kanunlarımızda “çıplak arama” adı altında bir madde var. Bunun uygulanması maddede belirtiliyor; nasıl yapılacağı, nasıl uygulanacağı belirtiliyor fakat kelime anlamı itibarıyla -ben özellikle bir hukukçu olarak burada kendi şahsi fikrimi de söylemek istiyorum- “çıplak arama” deyince aklımıza farklı şeyler geliyor. Bunu “çıplak arama” değil de...

EROL KAVUNCU (Çorum) – Evet “detaylı arama”...

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – ...mesela “hassas arama” “detaylı arama” “nitelikli arama” gibi kanundaki o “çıplak arama” literatürünü değiştirip oraya farklı bir kelime koyarak anlamı değiştirebiliriz. Çünkü “çıplak” deyince herkesin aklına teknik bir şey geliyor. Yabancı dilden birebir çeviri budur, “çıplak arama” şeklinde çevrilmiştir, yabancı dilde de aynı şekilde

geçmektedir ama bizim bunu, dediğimiz gibi “hassas arama” “detaylı arama” ya da “nitelikli arama” gibi literatürü değiştirebilme imkânımız varsa bunu da Sayın Bakanımıza iletmek istiyoruz, bunu üst Komisyonda da dile getireceğim inşallah.

Ben, tekrar, bu raporun yazılmasında ve orada emeği geçen öncelikle Genel Müdürlüğümüz ve teknik personelimize, uzman arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürüm, birkaç hususta şey vardı, onlardan bize cevap verebilirseniz eğer... Sevda Hanım’ın uygulama farklılığıyla ilgili bir şikâyeti vardı; o konuda nasıl bir birliktelik sağlayabiliriz, sizin görüşünüz nasıldır?

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Sayın Başkanım, Komisionumuzun saygıdeğer üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konularımız genel olarak belli, hepimiz de okuduk. Üst komisyonda da bunların detaylı tartışması olacağı için isterseniz konunun özeline çok fazla girmeden genel bir değerlendirme yapayım. Onun dışında, ziyaret kapsamında yapılan tespit veya hatalarla ilgili sorular olursa ona ayrıca cevap verebiliriz.

Tabii, modern hukuk devletlerinde kurumların hesap verebilir olması lazım, bunun farkındayız, toplantılarda bunu özellikle vurguluyorum samimi bir şekilde çünkü denetimin olmadığı bir yerde hatalar çok fazla oluyor; hatalar belirli bir aşamadan sonra rutinleşmeye, sistematik hâle gelmeye başlıyor; art niyet olmasa bile bir noktadan sonra çok olumsuz sonuçlar ortaya çıkmaya başlıyor. Dolayısıyla, gerek İnsan Hakları Komisyonu gibi millet iradesinin en üst seviyede tezahür ettiği bir Komisionun cezaevlerini ziyareti gerek İnsan Hakları Eşitlik Kurumu, Kamu Denetçiliği Kurumu, yerel bazda izleme kurullarımız ya da uluslararası platformda CPT gibi kuruluşların ziyaretleri gerçekten hem bizi o manada diri tutuyor, diri tutmalı hem de birtakım -ziyaret öncesi veya sonrası- belirli bir oranda kaygının da belki bizlere iyi geldiğini düşünüyorum kişisel olarak çünkü kaygı aynı zamanda daha iyiyi bulmak, daha doğruyu bulma anlamında da bir gelişmeyi sağlıyor.

Sayın Başkanımız da az önce vurguladı -ben de raporu okurken o dikkatimi çok çekmişti- bu raporda eleştiriyi gördüm, tavsiyeyi gördüm, yol göstermeyi gördüm, takdiri gördüm. Dolayısıyla, bir denetim raporunda bana göre ne olması gerekliyse hepsi var. Hatta sabah bir genel müdür yardımcısı arkadaşımızla da konuştuk dedim ki; Komisyon Anayasa Mahkemesi kararlarına atıflar yapmış -çok güzel- teknik manada, AİHM kararlarına atıflar yapmış, mevzuatı olduğu şekliyle gözden geçirmiş, değerlendirmiş. Bu, bir taraftan çok güzel bir şey. Niye? Bizim bazı şeyleri Komisionumuza artık ekstra ekstra anlatmamıza gerek yok çünkü teknik konularda dahi onlar da en az bizim kadar bilgi sahibi ama öbür taraftan da tabii, bizim bundan sonraki aşamalarda bu kadar sıkı çalışan bir Komisionun karşısına çıkacağımızdan dolayı hataları minimize etmemiz gerekiyor. Zaten hedef de amaçlanan da bu olduğu için, bu konuda ben de Komisionumuza gerçekten çok teşekkür ediyorum.

Tabii, Komisionumuz zaman zaman değişik cezaevlerinde bu ziyaretleri yapıyor. Burada “Bilinçli bir tercih miydi, denk mi geldi?” Bana göre son derece isabetli bir seçim olmuş. Ülkenin en batısında İzmir’de bir cezaevinde, kampüste ziyaret gerçekleştirirken diğer tarafta en doğusunda yani birbirinden tamamen sosyolojik olarak farklı iki bölgeye ziyaret yapılıyor. Evet, cezaevlerimizde ülkenin her kesiminden belki hükümlü ve tutuklularımız var ama ağırlık olarak o bölgenin insanlarından oluşuyor, belki personel şekillenmesi ağırlıklı olarak o bölgenin insanından oluşuyor, belki bu manada biz kendimizi de test etmiş olduk, görmüş olduk çünkü ceza ve tevkifevlerinin şöyle bir hedefi var: Standartlaşmayı biz sağlamak zorundayız. Evet, çok modern cezaevlerimiz var fiziki yapı olarak. Bunların dışında elli altmış yıllık ama peyderpey kapattığımız cezaevlerimiz var. Kalabalıklaşma anlamında hakikaten çok yoğun diyebileceğimiz cezaevlerimiz var. Birtakım nedenlerle henüz kapasiteye dahi ulaşamadığımız cezaevlerimiz var. Bunların bir kısmı bizden kaynaklı olabilir,

bir kısmı şartlardan, ortamdaki konjonktürden kaynaklı olabilir. Şu an belki en büyük problemimiz kalabalıklaşma, İzmir bu manada en önemli örneklerden bir tanesi. Diğer tarafta, Van'da –siz de zaten gezdiğinizde onu görmüş olmalısınız mutlaka- henüz kapasiteye ulaşmamış cezaevlerimiz de var. Bu mukayeseler bu konuda da standartlaşmanın gerçek manada sağlanması açısından bizim için son derece önemli, son derece yol gösterici olacak.

Şunu samimiyetle söylemek istiyorum: Bizim hiç bir hükümlüye, hiç bir tutukluya, hangi suç grubundan girse girsin, cezası ne olursa olsun en ufak bir şekilde ön yargımız yok, olamaz. Bir kurumda eğer başarıyı hedefliyorsanız, kaliteyi hedefliyorsanız zaten böyle bir ön yargıyla girdiğiniz zaman bunu sağlama şansınız yok bilimsel olarak. Gerek kapalı cezaevlerinde gerek açık cezaevlerimizde, şu an içinde olsalar dahi, biz durumlarını takip ediyoruz, hepsi bize emanettir, devlete emanettir. Orada işin doğası gereği olması gereken, bir hukuk devletinde bir suç işlemiş, bağımsız yargı tarafından cezası verilmiş insanın infazını da belirli haklarını hukuka uygun şekilde daraltmak suretiyle öncelikle ıslah edici, küçük de olsa, dar kapsamlı da olsa ıslah olmayacak, olamayabilecek hükümlü profillerimiz de var -bu dünyanın her yerinde böyledir- bunların da bağımsız yargının vermiş olduğu ceza doğrultusunda en azından topluma zarar vermesini önlemek, toplumu bir yerde hukuka uygun bir şekilde bu kişiden korumak anlamında biz bunun gereğini yapmak zorundayız.

Bazen toplantılarda olabiliyor, deniyor ki: “Terör hükümlüsü, organize suç hükümlüsü...” Bunun bizim açımızdan hiçbir farklılığı yok fakat infaz sisteminin getirmiş olduğu yasal düzenlemeler doğrultusunda bunların ama cezalarını çekecekleri cezaevi tipi anlamında ama birtakım hakların kullanılması anlamında yasadaki kaynaklı elbette farklı durumları olacaktır ama uygulamaya ilişkin olarak yasadaki kaynaklı hiçbir uygulamanın hükümlü, suç ya da ceza miktarı anlamında bizim açımızdan farklı bir yansıması olmayacaktır.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Burada kanuni uygulama anlamında değil de işte “Bazı yerlerde 10 tane kitap bulundurma hakkı var, bazı yerde 2 tane var; biz fazla alamıyoruz.” deniyor. Televizyon kanalları anladığım kadarıyla anket yapılarak tespit ediliyor.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Aynen, merkezî yayın varsa Sayın Başkanım, merkezî yayın üzerinden.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Ama kitaplar hususunda kimisinde 10 tane, kimisinde 5 tane, kimisinde 2 tane, o farklılık, uygulama nereden kaynaklı?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Kitap konusu bizim üzerinde -önceki toplantıda da söylemişim- titizlikle durduğumuz, durmaya çalıştığımız konulardan bir tanesi çünkü kitap konusunda arkadaşlarla da ben bunu konuştuğumda şunu söylüyorum: Evet, her konuda eleştiriler gelebilir ama kitap konusundaki eleştiri bana göre bizim yönümüzden sevimsiz bir eleştiri. Bizim bu konuda hassasiyetle çalışmamız lazım yani evet, iyi niyetli olarak çalışıyoruz, üretiyoruz, üretmeye çalışıyoruz. Belki kurumlarımız anlamında bu standardı yakalama noktasında bizim biraz daha odaklanmamız gerekiyor. Buna ilişkin olarak bu çalışmalarımız devam ediyor. En son –onu özellikle getirdim Sayın Başkanım- 19 Şubat 2021 tarihinde kurumlarımıza çok detaylı olarak yazdığımız bir yazımız var kitaplar konusunda. Burada madde madde okumak istemiyorum, epeyce uzun bir yazı. Diyoruz ki: Ya zaten bizim amacımız, hükümlüyü öncelikle ıslah etmek. ıslah yapabileceğin en önemli enstrüman da elindeki kitap. On beş gün genel kural ama bunu bekleme, eğer orada hükümlünün daha öncesinde kitap değişim anlamında bir ihtiyacı varsa, bir talebi varsa bunu mutlaka karşıla. Ama bunu savunmak, arkasına gizlenmek anlamında söylemiyorum -kesinlikle biz bir kurumuz- insanın olduğu yerde ama şu sebepten ama bu sebepten konuya belirli oranda hassasiyet

gösterilmesinden, belki işte başka daha önemli konular olduğu için zaman zaman farklı uygulamalar olabiliyor. Biz bu uygulamaları en kısa süre içerisinde gidereceğiz, gidermek zorundayız. Özellikle kitap konusunu, inşallah, biz bu Komisyonumuzun gündeminden çıkaracağız Sayın Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Sizin de özellikle il halk kütüphaneleriyle, ilçe halk kütüphaneleriyle sözleşmeniz karşılığında yaptığımız anlaşmalar neticesi daha fazla kitaba erişme, daha fazla kitaba ulaşma imkânı olduğu için bir standart koyabilirsek o konuda, 5'tir, 10'dur, 15'tir, daha mantıklı olacak.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Bu konuda daha önce de bilgi vermiştim, tekrara düşmeden, çok kısa bir arz yapayım.

Bizim şu an kurumlarımızın tamamında kütüphanemiz var fakat kurumlardaki kütüphanenin kitap sayısı itibarıyla ya da kitap çeşidi itibarıyla aralarında standart farklılığı olması nedeniyle biz gerek illerde gerek ilçelerde tüm kurumlarımızı halk kütüphaneleriyle eşleştirdik. Yani bugün herhangi bir ilçede ya da ilde halk kütüphanesinde hangi kitap varsa hükümlümüz bu kitabı cezaevi idaresi üzerinden isteme hakkına sahip, bu uygulama şu anda yürüyor. Onun dışında, büyük kampüslerimizde doğrudan halk kütüphanesi açma noktasında Kültür Bakanlığımızla bir protokol hazırladık. Şu an Sincan hazır, inşallah, açılışını yapacağız, sizleri de davet etmek isteriz. Diğer kampüs kütüphanelerimizin de çalışmaları devam ediyor. Yakın zamanda gene Kültür Bakanlığımızla yapılan protokol kapsamında bir kitap bağış kampanyası düzenledik, 200 binin üzerinde kitap bağış yapıldı. Tabii, buralar cezaevi olduğu için bu kitapların da ciddi manada bir elemeyden geçirilmesi gerekiyor, şu an komisyonlarımız ona yönelik olarak çalışıyor. Bu çalışmalar tamamlandıktan sonra da bu kitapları öncelikli olarak doğrudan kaynağı zayıf olan kütüphanelerimize inşallah aktaracağız. Bu konuda yoğun bir çalışma var, bunun sonuçlarını yakın zaman içerisinde sizlere arz edebileceğimizi düşünüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Hassasiyetiniz için çok teşekkür ederim Genel Müdürüm, sağ olun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Çok sağ olun Sayın Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Son bir... Evet, buyurun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Hemen bağıyorum Başkanım.

Pandemi koşullarında tabii bu ziyaret son derece önemliydi. Komisyonumuz belki bütün alanlara girmese de izolasyondan dolayı genel itibarıyla bir kurumun işleyişi konusunda, sorunları konusunda ciddi tespitler yaptı. Buna ilişkin olarak eleştiriler var. Biz bu eleştirileri çalışacağız; kurumlarımıza, başsavcılıklarımıza göndereceğiz. İnşallah bir sonraki ziyarette de bu eleştirileri karşılıklı olarak karşınıza çıkacağız.

Yemek konusu çok ilginç. Yıllar önce bir yerde okumuştum, zaman zaman da konusu denk geldiğinde aktarırım bunu. Sanıyorum Avrupa'da bir yerde, bir deney yapılıyor. Konu algıyla ilgiliydi yani insan psikolojisi; insan kendini nerede mutlu hisseder, hangi ortamda hisseder? Buna yönelik olarak da bir deney yapılmış. Aynı kazanın içerisinde yapılan bir menüü -sadece bir yemekten ibaret değil- ortadan ikiye bölmüşler, yarısını böyle çok lüks bir otelde servis etmişler, yarısını da böyle öğrenci yurdu gibi veya pansiyon gibi -cezaevi değildi ama onu hatırlıyorum- orada servis etmişler. Yemekten sonra da yemeği yiyenlere sormuşlar, demişler "Yemek nasıldı?" O lüks otelde yemeği yiyenler demiş ki: "Harikaydı, mükemmeldi, çok lezzetliydi." Öbür gruptan da aldıkları en iyi cevap şu olmuş: "Ya iyiydi işte, yani yemekti işte karnımızı doyardık." Bir kısmı demiş ki: "Tadı yoktu." Bir

kısmı demiş ki: “Tuzu eksikti.” Dolayısıyla, tabii, netice itibarıyla, cezaevi ortamında yenen yemeğin -eksikler varsa mutlaka bunların üzerinde dururuz ama- psikolojik olarak da bir algısı oluyor; özellikle kampüslerde, açık cezaevinde tek mutfakta yapılıyor bu yemekler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Herkes ortak yemek yiyor, herkesin ortak yemeği.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Tabii.

Şimdi, adli suçtan hükümlü bir kişinin o yemeğe bakışı veya algısıyla terör grubu arasında çok ciddi farklılıklar olabiliyor. Hatta terörün -Sayın Başkanımız da az önce söyledi- kendi içerisinde dahi birtakım radikalleşme sorunlarından dolayı farklı algılar ortaya çıkabiliyor ama onun dışında yemek konusunda da sürekli olarak biz çalışmalarımızı gözden geçiriyoruz. İaşe bedelleri noktasında verilebilecek en iyi yemeği vermeye çalışıyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Evet, teşekkür ederiz.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Son olarak bu çıplak arama hususuna hemen kısaca bir değinip bitireceğim Sayın Başkanım.

Çıplak arama konusu malumunuz uzun süredir ülkenin gündeminde. Biz de buna yönelik olarak “Ne yapabiliriz?” çalışması yaptık, tamamladık. Bir defa çıplak arama dünyanın tüm ülkelerinde var, modern hukuk ülkelerinde var. Bunu belki onlar biraz daha farklı tarif etmiş, belki bir kısmı biraz daha detaylı olarak düzenlemiş. Bu konuda biz de kendimize göre bir düzenleme yapacağız yakın zaman içerisinde ama omurgayı bozmadan çünkü bu kurumlar açısından gerekli. İşte “detaylı arama” olabilir mi, “hassas arama” olabilir mi ismi noktasında? Bunları da çalıştık fakat orada şöyle bir durum var: “Çıplak arama” kavramı uluslararası literatürde oturmuş bir kavram, Avrupalıların tabii o noktada... Belki bizde “çıplak” ibaresi “çırılçıplak” gibi algılanıyor, öyle değil.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Algı önemli evet.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Algı önemli. Bunu da çalışıyoruz Sayın Bakanım. Bu konuda çalışmalarımızı tamamladıktan sonra bunu bir yönetmelik düzenlemesi olarak inşallah toplumla da paylaşacağız.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Evet, teşekkür ediyorum.

Buyurun Erol Bey.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Algı çağında yaşıyoruz ya, algı. Gerçekten isim önemli. Tamam yani uluslararası literatürde “çıplak” geçiyor ama yine İnsan Hakları Komisyonunun Alt Komisyonu olarak geçtiğimiz aylarda kurulan özellikle Kıta Avrupası’nda yükselen ırkçılık, İslam düşmanlığı, İslamofobi. “İslamofobi” uluslararası literatüre girmiş, Birleşmiş Milletlere de girmiş ama kesinlikle tam karşılamıyor. Bir örnekleme yapacağım: “İslamofobi” kelime anlamı İslam korkusu yani İslam korkusu... İyi de bizim kurduğumuz komisyon bunu karşılamıyor; İslam düşmanlığı, İslam karşıtlığı, ırkçılık. Dolayısıyla, geçen Cumhurbaşkanımızın katılımıyla, Diyanet İşleri Başkanlığının organize ettiği sempozyumda bu tartışıldı, o isim değişecek. Yani eğer orada varsa bu İslamofobiyi kullanmayacağız yani. İslamofobi İslam korkusu. Yani Avrupalılar İslam’dan korktuğu için İslam’a saldırıyorlar gibi bir sonuç çıkıyor. Dolayısıyla, değişmesi gerekiyor; değişmesi gerekiyorsa, değişmesi lazım diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Teşekkür ederim.

Evet, Osman Ağabey, buyurun.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Başkanım, Genel Müdürümüze biraz da teyit amacıyla soruyorum: Şimdi, bizim aldığımız bilgiye göre, cezaevlerinde kişi başı günlük istihkakınız 11-12 TL civarındaymış.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – 11,5.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – 11,5.

Şimdi, 11,5 TL'yle Sayın Başkanım...

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Bu günlük öğün mü yalnız, günlük mü?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Şöyle: Bir hükümlü ya da tutuklu için günlük 11,5 TL ama bunun istisnaları var. Ceza infaz kurumlarında barındırılan çocuk hükümlü ve tutuklular için 23 TL, ayrıca kurumda annesiyle birlikte kalan çocuklar ile süt emziren hükümlü ve tutuklu anneler ve hamileler için yine 23 TL.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Yani aldığımız bilgi doğrudu Sayın Başkanım. 11,5 TL'yle cezaevi idaresinin iyi bir kahvaltı, iyi bir öğlen yemeği, iyi bir akşam yemeği çıkarması...

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Bunun toplu piştiğini de düşünürsek, toplu bir...

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Yani yok, böyle olması zaten zor. Buna rağmen yani bütün bu az istihkaka rağmen cezaevlerindeki yemek kalitesi fena sayılmıyor, iyi. Demek ki Komisyon olarak Bakanlığımızla bu noktada o istihkakların biraz daha artırılmasını, dolayısıyla kalitenin de bu anlamda yükselmesini sağlayabileceğimiz bir şeyi paylaşmak isterim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Çok teşekkür ediyoruz.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Ben teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Ben son bir cümle olarak da gittiğimiz kurumların hep en son kurum personeliyle de konuşuyoruz, Sayın Genel Müdür Yardımcımız da orada bilgi veriyor, Bakanlıkta bir çalışma olduğunu biliyoruz ama infaz koruma memurları arasındaki bu ayırımı, farklılığın da giderilmesi hususunda, özellikle bu tekliflerimiz hususunda da Sayın Bakanımıza inşallah bir heyet olarak gidip görüşlerimizi aktaracağız. O personelin sözleşmeli, sözleşmesiz ve kadrolu, kadrosuz, güvenlik sınıflı değil gibi şeklindeki taleplerini de raporumuza aldık, bunu da özellikle vurgulamak istiyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YUNUS ALKAÇ – Ben teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Arkadaşlar, şimdi, öncelikle Van Cezaevi ziyaretimiz neticesinde çıkardığımız inceleme raporunu muhalefet şerhleriyle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle muhalefet şerhiyle birlikte kabul edilmiştir.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Muhalefet şerhini kabul etmezsek ne oluyor?

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Biz değil, biz muhalefet şerhi olarak koyuyoruz; bizim, sizin kabul etme şeyimiz yok konuda.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Tamam o zaman.

ALT KOMİSYON BAŞKANI İBRAHİM YURDUNUSEVEN – Evet.

İzmir Menemen R Tipi Cezaevinde yaptığımız raporu da oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Ben, öncelikle kurum Genel Müdürümüz başta olmak üzere tüm bürokrat arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyorum, katılan milletvekillerimize çok teşekkür ediyorum, uzman arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyorum ve toplantıyı kapatıyorum.

Hayırlı günler diliyorum.

Kapanma Saati: 15.00

